

Салманова Ксенія Вікторівна,

студентка гр. БП-1-15

*Науковий керівник: Коваль О.М., к.ю.н.,
кафедра приватного та публічного права
факультету підприємництва та права
Київського національного університету
технологій та дизайну, м. Київ, Україна*

УДК 347.788

**ПЛАГІАТ ЯК ОСНОВНИЙ ВИД ПОРУШЕННЯ
АВТОРСЬКОГО ПРАВА ТА СУМІЖНИХ ПРАВ. ПРОБЛЕМИ
ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА**

Вступ. Мета дослідження полягає у визначенні правової природи поняття плагіату, як основного виду порушення авторського права та суміжних прав, виокремлення основних причин та шляхів подолання. Завдання: Для досягнення поставленої мети необхідно: а) визначити поняття і суть плагіату, як основного виду порушення авторського права та суміжних прав; б) визначити основні причини поширення плагіату; в) виокремити основні види відповідальності за порушення авторського права та суміжних прав. Об'єктом дослідження є сукупність відносин, що забезпечують правову охорону авторського права та суміжних прав. Предметом дослідження є норми авторського права, якими охороняються права авторів. Дослідження проведено на основі системно-правового; формально-логічного та інших загальних та спеціальних методів. Наукова новизна статті полягає в тому, що автор вперше комплексно розглядає поняття плагіату та причини його виникнення, використавши результати проведеного соціального опитування серед студентства.

Основний матеріал. Проблемами правової охорони та захисту авторських та суміжних прав у різні часи займалися такі вчені, як: Е.П. Гаврилов, О.Д. Святоцький, О.П. Сергєєв та інші. У свою чергу, В.С. Дроб'язко визначає порушення авторського права як дії, спрямовані на протиправне використання об'єктів права інтелектуальної власності, що належать іншим особам, умисно вчинені особою, яка розуміє протизаконний характер цих дій, з метою отримання матеріальної вигоди [2].

У ст. 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права» виокремлено основні види порушення авторського права, що надають підстави для судового захисту, а саме: вчинення будь-яких дій, які порушують особисті немайнові права та майнові права авторського права; піратство у сфері авторського права; плагіат; підроблення, зміна чи вилучення інформації, зокрема в електронній формі, про управління

правами без дозволу суб'єктів авторського права чи особи, яка здійснює таке управління та ін.

Поширеним видом порушення авторських прав є плагіат. У науковій літературі сучасного авторського права, плагіат – це порушення немайнових (право на ім'я) та майнових (право на винагороду) прав автора, а суть плагіату полягає у «викраденні результату інтелектуальної праці» [6, с. 38].

За Законом України «Про авторське право та суміжні права» плагіат – це оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору.

Для комплексного дослідження проблематики широкого використання плагіату в Україні наведемо статистичні данні проведеного соціологічного опитування студентства нашої держави, які відповіли на ряд запитань пов'язаних з плагіатом:

1. Чи використовували Ви або ваші знайомі хоча б раз плагіат у своїх роботах?: **Так – 81,5%**.

2. Оцініть міру розповсюдженості та джерело найчастішого використання плагіату серед студентів (де 1 – взагалі не розповсюджено, а 5 – дуже розповсюджено): 3 – **3,8%**; 4 – **10,8%**; 5 – **78%**.

3. На вашу думку, чи потрібно взагалі користуватися програмним забезпеченням яке виявляє плагіат?: **Так – 78%**.

4. Чи хотіли б ви зробити перевірку на плагіат системним у вашому ВНЗ?: **Ні – 74%**.

5. Як ви вважаєте, чи зможе використання програмного забезпечення суттєво змінити відсоток плагіату у роботах студентів?: **Так – 73,5%**.

Вагомою проблемою є можливість вільного доступу до авторських творів та подальше їх іншими особами, адже в українському законодавстві є дозвіл користуватися авторськими творами навіть без згоди автора, вказавши джерело та ім'я автора, цитат з опублікованих творів в обсязі, виправданому поставленою метою. Проблемним питання тут є саме те, що виправданість обсягу вільного використання чужого твору в кожному конкретному випадку може бути різною і досить важко встановити наявність чи відсутність порушення у цьому відношенні.

Саме тому, велика кількість вчених вважає доцільним «законодавчо виокремити добросовісне та недобросовісне вільне використання чужих творів із встановленням відповідальності за, відповідно, недобросовісне їх використання» [1].

Юридичну основу захисту інтелектуального права в Україні, становлять: норми права закріплені в ЦК України (ст. 16, 431, 432), Законі України «Про авторське право і суміжні права», (ст. 50–53). Дані нормативні акти дають широкий спектр можливостей у сфері захисту особи, авторські або суміжні права якої були порушені.

Особу, що порушила права автора чи суміжні права, може бути притягнуто до відповідальності, основними видами такої відповідальності є:

1) цивільно-правова відповідальність, яка реалізується через відшкодування заподіяних збитків та має компенсаційний характер;

2) адміністративна відповідальність, що полягає в застосуванні уповноваженими органами державної влади або їхніми посадовими особами адміністративного стягнення (штрафи, вилучення, конфіскація, відчуження тощо);

3) кримінальна відповідальність ч. 1 ст. 176 КК України, де сумніви викликає доцільність формулювання, лише умисного порушення авторського права, натомість вітчизняні вчені пропонують, додати порушення авторського права через необережність.

Висновки.

Підсумовуючи вище зазначене, а також на підставі проведеного соціологічного опитування, можна зробити висновок, що на сьогоднішній день плагіат, як один з основних видів порушення авторського права є досить нагальною проблемою в нашій державі. Саме тому, доцільним є запровадження прискореної політики адаптації українського законодавства та вітчизняних норм до міжнародних конвенцій, пов'язаних з дотриманням авторського права і суміжних прав, а також внесення відповідних змін і доповнень до власних нормативно-правових актів та прийняття нових законів у цій галузі.

Список використаної літератури:

1. Вахонєва Т. М. Плагіат як різновид порушення авторських прав за законодавством України [Електронний ресурс] / Т. М. Вахонєва. – Режим доступу: <http://law-property.in.ua/articles/article-3-of-the-c>.
2. Дроб'язко В. С. Право інтелектуальної власності: навч. посібник / В. С. Дроб'язко, Р. В. Дроб'язко. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 512 с.
3. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 26.04.2017 № 3792-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
4. Сергеев А. П. Право интеллектуальной собственности: учебник / А. П. Сергеев. – Издание второе, переработанное и до-полненное. – М.: «ПРОСПЕКТ», 1999. – 752 с.
5. Матінченко С. Я. Інтелектуальна власність / С. Я. Матінченко // Інтелектуальна власність. – 2012. – № 1. – С. 21–23.